

kání i při provozu značné risiko finanční, jemuž lze celiti jen krátkostí opatrností, svědomitostí, zkušeností, odborným vzděláním a přičiněním.

DENNÍK.

Prof. Dr. L. Mitteis †.*) Mezinárodní obec romanistická utrpěla v uplynulých svátcích vánočních těžkou ztrátu. Dne 26. prosince 1921 zemřel slavný romanista lipský L. Mitteis ve věku 62 let. Mitteis pocházel z Lublaně, habilitoval se ve Vídni, přednášel pak jako profesor římského práva 8 let na německé universitě v Praze a 4 léta ve Vídni, odkud byl r. 1899 povolán za profesora římského a německého občanského práva do Lipska. Prvé jeho práce romanistické, vydané v létech 80tých, neodlišují se v metodě valně od současných dogmatických prací civilistických. Záhy však počíná se Mitteis zabývatí okruhem pramenů, na jehož půdě vyrostl v zakladatele nového odvětví právní historie antické, juristické papyrologie. Pramenů těchto (tehdy ještě velmi skrovných) použil poprvé v stěžejném svém díle historickém »Reichsrecht u. Volksrecht in den östlichen Provinzen des römischen Kaiserreichs« 1891, jímž definitivně odstranil víru ve vševládlost římského práva v římském imperiu a ukázal na resistenci národních práv zvláště hellenistického původu v Orientu. Od té doby vydala egyptská půda nesčetné poklady papyrů, jichž juristický obsah zpracovala zejména škola Mitteisova. Mitteis sám spolupracoval i na vydávání těchto listin (již 1895 při Corpus papyrorum Raineri I., 1906 papyry lipské) a shrnul pak výsledky papyrologického bádání po 20tileté práci r. 1912 v »Grundzüge der Papyruskunde« (srv. Sborník 12, 203). Ještě r. 1900 mluvil Mitteis, zaujat novými prameny, dosti odmítavě o klasickém právu římském jako o právu »římské právnické školy«. Avšak právě delší zabývání s papyry umožnilo poznání, že klasické římské právo je nám ve své plné kráse dosud ztajeno pod hrubým nánosem byzantského přepracování. To, co bylo za římské právo vydáváno, ukazovalo se vždy více jen onou jeho formou, jež byla výslednicí boje římského práva s právy národními a v níž ono zvítězilo jako universální právo starověku jen za cenu své ryzosti, podlehnuvši dalekosáhlým vlivům řecko-orientálním. Mitteis se vrátil zase ke klasické jurisprudenci a r. 1908 vystoupil

*) Posmrtnou vzpomínku tuto věnoval památce Mitteisově prof. Dr. O. Sommer v své povánoční přednášce dne 16. ledna 1922 na universitě Karlově. Posluchači prvního ročníku práv uctili památku Mitteisovu povstáním ze svých mst.

s prvním dílem svého »Römisches Privatrecht bis auf die Zeit Diokletians«, obsahujícím základní pojmy a nauku o právnických osobách. Práce ta ukázala technické obtíže moderní kritické metody romanistické. Scházel přehled výsledků této kritické metody. R. 1909 vydal Mitteis svolání za účelem pořízení indexu interpolací prokázaných v Corpus iuris civilis. Svolání mělo stkvělý úspěch, během roku sešlo se v Lipsku z celého romanistického světa na sta lístků, na nichž byla k jednotlivým místům C. J. C. rozepsána téměř celá kritická literatura romanistická. Z jara 1911 bylo přikročeno k zpracování tohoto materiálu a dílo bylo by hotovo, kdyby tu nebyla rušivě zasáhla válka, jíž padl za oběť i nejhodnější spolupracovník indexu prof. H. Peters, mladý ordinarius nově založené university frankfurtské. Tak stál Mitteis v popředí obojí moderní badatelské metody romanistické, interpolační a papyrologické, uznáný vůdce a mistr své vědy a znamenitý organisátor vědecké práce. Byl také vynikajícím učitelem, v semináři, v exegetických cvičeních romanistických, kde zkušenější posluchač neubrání se dojmu interpreta kongeniálního římským juristům, v praktických cvičeních z moderního práva i v přednáškách, ať z práva římského, ať z občanského nebo autorského. Dovedl stejně přiblížit začátečníkům nejtěžší problémy právní jako zase pokročilejším nic neušetřil z obtíží přísně logického proniknutí právní látky. Při tom přednášky jeho nikdy neunavovaly pouhými abstrakcemi, vedeny jsou zásadou, kterou vepsal na paměť k výročí lipské university: »Was wir brauchen, ist: Weniger Jus, mehr wirkliche Juristen«. S těmito přednostmi učitele a badatele pojily se i vzácné vlastnosti charakteru. Byla to zejména ušlechtilá láska k vědeckému dorostu, jemuž dovedl silou své osobnosti pomoci v nejtěžších chvílích počátků vědecké práce. Po té stránce poznali Mitteise i naši vědeckí pracovníci. A nelze nikdy zapomenouti, že i nyní, kdy myslí by'y ještě rozjitřeny událostmi válečných let, dovedl Mitteis přijmouti se stejnou srdečností naše mladé badatele, podati jim pomocnou ruku a otevřít jim svůj pohostinný dům. Proto ho budeme vždy vzpomínati nejen jako velikého učenice, ale i jako velikého člověka.

K otázce navázání obchodních styků s nynějším Ruskem uveřejněna je v »D. Jur. Ztg.« 1921 na str. 402 násl. úvaha z pera petrohradského advokáta Dra Rabinoviče t. č. v Berlíně o tom, bylo-li by lze soudům německým při řešení otázek z takového hospodářského styku vznikajících používatí předpisů ruskými (sovjetskými) dekrety daných. Poznámky autorovy mají i pro nás stejný význam. Politická práva nepřísluší v Rusku